

RELEVANSSI

(c) Jari Kostet

Sisällysluettelo:

Pääkirjoitus	s. 1
PJ:n palsta	s. 2
Vaasan Kirjastopäivillä	s. 3 - 4
Valta ja vallattomat informaatio yhteiskunnassa	s. 5 - 6
Praha	s. 7 - 10
Satumaaveljekset (kirja-arvostelu)	s. 11 - 12
Kutsu vuosijuhliin	s. 12
Laitoksen strategiapalaveri Hailuodossa	s. 13
An interview with Saule Gudauskaite	s. 14 - 16
Kalevan vierailu	s. 17 - 18
Runoja	s. 19
Toimitus & taitto:: Eveliina Viippola	
Juttujen kirjoittajat: Marita Aro Aleksi Haapanen Virpi Halonen Satu Hyvönen Juha Lilja Raimo Niemelä Päivi Petäjäkangas Sini Rajaniemi Kaisa Tolonen Mari Villsted	

HUHHEI ja lunta päälle!

Siis älytön kiire taas. Se on tätä syksyn aikaa. Aurinko nousee joka päivä myöhemmin ja laskee aiemmin. Sitä tuntuu kuin tunnit lyhenis samaa tahtia. Aika ei riitä mihinkään. Taaskaan. Onneksi olen varsin älykkäästi hoksannut aloittaa työni jo aiemmin, niin että ei ihan kakki kaatuis päälle just nyt, tai paremminkin sitten marraskuun lopulla. Tästä näyttää kuitenkin olevan seurauksena vain se, että pelkän marraskuun sijasta koko syksy aina joulun asti on yhtä kiireistä. Epistä!, sanon minä. Kaikissa kirjoissa aina sanotaan, että jos aloittaa ajoissa, on kaikki helpompaa. Onko siis oletettava, että olen ollut sinisilmäinen ja tullut huijatuksi? Pihkura, tämmöinen harmittaa! Minä kannatan "kerrotaan lapsillemme totuus"-kampanjaa.

Mutta tiedän kyllä, mikä tähän auttaa. Lumi. Kun se tulee maahan, löytyy sitä ihmeesti aikaa jäädä tiirailemaan yhtäkkisen valkeita puita ja käydä ihan jalkaisin ihailemassa lumisia tien-pientareita. Lumi imee itseensä valtavasti ääniä, niin että kaikesta tulee hiljaisempaa, myös omasta mielestä. Sitä paitsi jollain lailla lumi tuo jo aavistuksen joulunajan rauhasta, joka estää tunteista liikaa stressiä.

Lunta tupaan siis! Ja äkkiä!

P.S. Kynttilänä syksyn ja ikuisen työskentelyn pimeyteen: Vuosijuhlat koreine neitokaisineen kauniissa lenigeissä ja reippaine nuorukaisineen juhllallisissa puvuissa ovat jo askeleen päässä oveen koputtamisesta!!!

Eve

PJ:n palsta: kesäkuulumisia

Indexillä oli eilen syyskauden ensimmäinen kokous. Kesä on siis loppunut. Pitäisi ryhtyä taas innolla opiskelemaan ts. tekemään kaikkea sitä, mitä kesällä piti tehdä. Tavattoman nopeasti kesä kyllä jälleen meni eikä lomailua loppujen lopuksi niin hirmuisesti ollut.

Kalenteri kertoo 21.5. olleen kevään viimeisen kokouksen. Kesää on siis paperilla kestänyt tasan kolme kuukautta. Kuitenkaan lomailuni ei alkanut vielä tuolloin toukokuun loppupuolella, sillä kesäkuun alussa oli ensimmäinen kesätentti. Kesätentti, jonka tuloksia ei vielääkään kuulu, ja johon huomasin tentissä lukeneeni yhden kirjan liikaa. Välillä niinkin.

Tuosta tentistä olikin vain viikko Vaasan kirjastopäiville, ja eihän viikossa oikein kunnan lomatunnelmiin vielä ehdi. Sääkin taisi kesäkuussa olla lähinnä syksyinen. Vaasassa olokin oli kirjastohenkisyydessään varsin opettavainen, joten sitäkään ei voi siis katsoa lomareissuksi.

Oi juhannusviikkoa, kesää kauneimmillaan! Kukat tuoksuvat ja linnut livertelevät. Vietinkin viikon vanhempien ruokittavana maalaiskylän rauhassa. Viikko täysin ilman opiskelua. Viikko lomaa!

Juhannusviikon jälkeen maanantaina alkoivatkin kesätyöt. Kolmekymmentä päivää asiakaspalvelua, kokoelman kehitystyötä ja hillitöntä hikoilua. Kesän

helteet alkoivat sopivasti juuri heinäkuun alussa, kesätöiden kunniaksi.

Aijai. Samaan aikaan, kun yritän kuumeisesti miettiä kirjaston pukeutumissääntöihin sopivia, kuitenkin mahdollisimman viileitä vaatteita, alkaa lähestyä se toinen, pahempi kesätentti. Se lähestyy, lähestyy, ja hupsista, on ohi. Jos edelliseen tenttiin tuli vahingossa luettua liikaa, tilanne muuttui täysin tähän ratkiriemukkaaseen tapahtumaan.

Elokuu on mennytkin tähän saakka suosiolla lomailleen. Viimeinen kesätentti jäi odottamaan paremman opiskelumotivaation tuloa. “Nyt olisi syytä ehkä levätä enemmän ja opiskella sitten syksyllä innokkaammin..” – ajatus jonka toteutumista voi jäädä odottamaan.

Opiskelut menivät tältä kesältä melkoisen alakanttiin. Sitä proseminaaritutkielmaa, joka oli tarkoituksenani vääntää kasaan kesän aikana, ei oikein edes viitsi ajatella. Mukava kesä kuitenkin oli. Tenttejä väistellessä sain vähän väriä pintaani, ostin kokonaisen melonin, kävin melomassa hillittömässä tulessa, kuuntelemassa Paltamossa Syysrysäyksessä paikallista ja vähän kansainvälisempääkin rokkia, ja rahaa riitti lopulta parturiinkin. Johan siinä on koko talvelle iloisia muistoja muisteltavana.

Kaisa

Kirjastopäivillä 12.-14.6. Vaasassa

Index teki ekskursion kirjastopäiville kesäkuussa yhdeksän henkilön voimin. Iloisesti aurinkoisessa säässä lähdimme aamuvarhaisella junassa kohti Vaasaa. Vaasan pilvinen sääkään ei meitä onnistunut lannistamaan, ja kävelimme reippaasti Vaasan yliopistolle kirjastoasiaa kuuntelemaan.

Ohjelmaa oli paljon, ja jokainen valitsi itseään kiinnostavat luennot, joille osallistua. Paikanpäällä oli myös lukuisia erilaisia ständejä, joilla alaan liittyvät järjestöt esittelivät palvelujaan ja tuotteitaan. Vaasan yliopiston kampus-alue oli kaunis ja aurinkoinen, varsinkin läheiset opiskelija-asunnot, jotka olivat vanhanaikaisia puurakennuksia, viehättivät. Tutustuimme myös kahteen esillä olevaan kirjastoautoon.

MITÄ ME OIKEASTAAN NÄIMME JA KOIMMEVAASAN KIRJASTOPÄIVILLÄ?

Esitelmöijät (Maija Berndtson, Maija-Leena Huotari, Vesa Suominen ja Ilkka Mäkinen tutuimpia nimiä mainitakseni) kertoivat mm. kirjastoammatin ja –työn muutoksista, erilaisista kirjastostrategioista, ja tietokannoista. Lisäksi oli lukuisia rinnakkaisohjelmia erilaista aiheista, ja Vaasan kaupunginkirjaston (~palautusautomaatin!) esittelyä.

Itse (Kaisa) kävin kuuntelemassa

nukketeatteriluentoa ts., kuinka nukketeatterin saa pystyyn vähin voimin ja pienin kustannuksin, puhumattakaan siitä kuinka paljon siitä saa vaihtelua työn arkeen. Taitavia puhujia jaesittelijöitä olivatkin nämä Tampereen kirjaston nukketeatterilaiset. Saivat aivopestyä minut kerrassaan. Muutkin kirjastopäivien luennot olivat enimmäkseen mielenkiintoisia ja antoivat meistä jokaiselle varmasti paljon uusia ajatuksia.

Vaikka jonkinlaista porukan hajaantumista erisuuntiin tapahtuikin, oli Indexin joukoissa jälleen mukavaa liikkua. Leirintäalueen mökissäkään ei tunnelma lopahtanut hienoisesta ahtaudesta huolimatta. Reissu lyheni valtaosalla meistä päivällä mutta silti kannatti matkaan lähteä. Pääsimme tutustumaan Vaasan kauniiseen kaupunkiin ja kampusalueeseen, syömään halpaa opiskelijaruokaa, istuskelemaan auringossakin, ja viimeisenä muttei vähäisimpänä, kuuntelemaan mitä ammattikentälle kuuluu.

Marita & Kaisa

Vaasa on viehättävä kaupunki. Olin ennen kirjastopäiviä vain pistäytynyt siellä ohikulkumatalla. Yliopisto vaikutti modernilta ja viihtyisältä. Vaasan kaupungin pääkirjasto teki minuun vaikutuksen: tyylikäs paikka!

Minulla ei ole tieodssani tilastoja Vaasan 40. kirjastopäiville osallistuneiden määrästä, ainoastaan silmämääräinen arvioni. En myöskään

tiedä Suomen kirjastoseuran jäsenmäärää. Olin kirjastopäivillä ensimmäistä kertaa, ja minua ihmetytti suhteellisen vähäinen osanottajamäärä; väkeä oli vähän, kun otetaan huomioon, kuinka paljon kirjastoalan ammattilaisia ja opiskelijoita Suomessa on. Yllätyin etenkin opiskelijoiden vähäistä osallistumista kirjastopäiville. Monet opiskelijat eivät tosin ole Suomen kirjastoseuran jäseniä, mutta kuitenkin luulisi, että opiskelijoita kiinnostaisi tutustua kirjastoalan ihmisiin ^Ö mahdollisiin tuleviin kollegoihin ^Ö sekä uusimpaan ammatilliseen keskusteluun.

Vaasan kirjastopäiviät olivat yhdistetty seminaari-, messu- sekä illanviettotapahtuma. Omalla kohdalla

odotukseni kohdistuivat erityisesti seminaariosuuteen. Eräitä mielenkiintoisia luentoja, ts. puheenvuoroja, oli tarjolla, mutta olisin kuitenkin odottanut hieman räväkämpää tai syväluotaavampia esityksiä kirjastoalan ammattilaisilta.

Minulle kirjastopäiville osallistuminen oli kaikesta huolimatta vahvistava kokemus. Opiskelijana ja kirjastomaaimaa ulkopuolelta katsovana, oli lohduttavaa tavata niin suuri joukko yleisten kirjastojen parissa ja puolesta toimivia innokkaita ihmisiä, sekä saada rohkaisua omalle ammatinvalinnalleen. Suuri kiitos Suomen kirjastoseuralle, että opiskelijat saivat osallistua kirjastopäiville maksutta!

Aleksi

Kaisa ja Mari nauttimassa Vaasan auringosta

VALTA JA VALLATTOMAT INFORMAATIOYHTEISKUNNASSA

Muuttuva mediakulttuuri oli tänä vuonna monitieteisen ja uusia näkökulmia etsivän Valtamedia/vastamedia -seminaarin aiheena. Kymmenettä kertaa järjestetyssä kulttuurintutkimuksen (KUTU) seminaarissa oli ensimmäistä kertaa informaatiotutkimuksen laitoksen vastuulla toiminut työryhmä. Sen otsikkona oli *Valta ja vallattomat informaatioyhteiskunnassa*.

Aihe sai liikkeelle toistakymmentä asiasta kiinnostunutta opiskelijaa ja tutkijaa, jotka edustavat informaatiotutkimuksen lisäksi kulttuuriantropologiaa, mediatutkimusta, kasvatustiedettä sekä suomen kieltä ja kirjallisuutta.

TIETOYHTEISKUNNAN KÄSITEPERHE

Tietoyhteiskunnan ideaan liittyy kokonainen käsiteperhe, joka muodostuu tietoyhteiskuntaa eri näkökulmista tai painotuksista kuvaavista käsitteistä. Esimerkiksi tietosanan eri versioista tulevia käsitteitä kuten informaatio-, tieto-, tietämys- ja viisausyhteiskunta sekä niihin eri painotuksina kytkeytyvät toimintalogiikkaa luonnehtivat käsitteet kuten oppimis-, osaamis-, vuorovaikutus-, verkko-, netti-, media-, ja virtuaaliyhteiskunta.

Oman ryhmänsä muodostavat tietoyhteiskuntaan liittyvät käsitteet kuten kriittissävyiset riski- ja teknoyhteiskunta sekä elämys- ja tarinayhteiskunta. Työryhmän keskusteluissa tuli esille monia näkökulmia näistä painotuksista, joihin voi perehtyä vastikään ilmestyneeseen *Kestääkö tietoyhteiskunta? Käsiteanalyysiä ja alustavia arvioita* -raporttiin tutustumalla. Sirkka Heinosen, Olli Hietasen, Kati Kiiskilän ja Laura Koskisen raportti kuuluu ympäristöministeriön julkaisusarjaan Suomen ympäristö nro 603.

SKENAARIOT KESKUSTELUTTIVAT

Työryhmän intensiivisimmät keskustelut käytiin erilaisista skenaarioista, joita tutkijat ovat esittäneet tietoyhteiskunnasta. Osanottajat toivat esiin oman taustansa yhtä lailla synnyintai aiemman asuinkuntansa kuin myös edustamansa yliopistollisen oppiaineen kannalta. Aito tieteiden välinen keskustelu virisi poikkeuksellisen vilkkaana, ehkä juuri omakohtaisilta tuntuvien puheenvuorojen takia.

Työryhmän työskentelyn herättelijänä oli Risto Linturin, Mika Mannermaan ja Ilkka Hannulan teos *Tietoyhteiskunta 2005: muuttajat ja skenaarit*. Tekijät esittävät siinä kolme ryhmän yksituumaisesti “murheellisiksi” nimeämää mallia sekä yhden “yhteiskunnallisen hallinnan tietoyhteiskunnan” mallin, joka kuvaa monin osin ns. Pohjoismaista demokratiaa. Tästäkin mallista löytyi kuitenkin monenlaista kritikoitavaa, niin kuin uusia näkökulmia etsivälle

seminaarille sopi. Valta ja vallattomuus on jatkuvasti määriteltävä uudelleen yhteiskunnassa. Erilaisille äänille on oltava kanavia. Tasa-arvo edellyttää informaation tuottamisen ja jakautumisen moniäänisyyttä. Valtamediankin olisi kyettävä monipuolisuuteen nyt, kun objektiivisuuden vaatimus on yleisesti myönnetty tavoittamattomaksi ihanteeksi.

SAAKO SCARLID JATKOA?

Työskentelyn toisena päivänä esillä oli eri vaiheissa olevia pro gradu -tutkielmia. Muun muassa käsiteltiin kulttuurista toiseutta ja länsimaisen näkökulman diskursiivista käytäntöä Japanin kuvaamisessa, sosiaalisten liikkeiden menestyksestä toimintaa

mediassa sekä kirjaston merkitystä tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden takaajana.

Oulun yliopiston informaatio-tutkimuksen laitoksella on viritelty mahdollista keskusteluryhmää, joka käsittelee mm. Social and Cultural Awareness and Responsibility in Library, Information and Documentation Studies -seminaarissa v. 2001 esillä olleita teemoja. (<http://syy oulu.fi/scarlid/>) Opiskelijoiden ja henkilökunnan yhteiselle foorumille on varmasti tarvetta. Asiasta saa lisätietoa lehtori Vesa Suomiselta, joka toimii myös kokoonkutsujana. Laitoksen ilmoitustaululta ja nettisivuilta löytyy tietoa ryhmän kokoontumista.

Juha & Raimo

Ryhmä lyömässä viisaita päityään yhteen

Kirjastotädit liikenteessä: Praha

Kunnioitusta kirjastotädeille!
Jopa kirjastotäti osaa liikkua Prahan metrossa. Kulkusuunnat ja pysäkit on merkitty informatiivisesti. Asemalta toiselle siirtyminen on helppoa ja myös metrolinjojen vaihtaminen onnistuu. Suuntavaistoa tosin tarvitaan, sillä maanpäälle palatessa kirjastotäti saattaa löytää itsensä satojen metrien päästä aiotusta paikasta hieman hätköityään ulosmenoreitin valinnassa. Missä luurasi tuolloin kirjastotätien tunnettu tarkkuus ja tunnollisuus?

Metroon siirtyminenkin saattaa olla vaikeaa etenkin kahdeksan hengen kirjastotätilaumalle. Liukuovet eivät nähtävästi kunnioita kirjastotätejä, vaan sulkeutuvat välittämättä laiturilla huitovista nutturapäistä. Mutta ei paniikkia. Kirjastotädithän ovat pohjimmiltaan eteviä navigoijia ja löytävät tiensä yhteiseen päämäärään.

Vasemmalta: Virpi, Veera, Kaisa, Mari, Sini, Päivi ja Satu. Heli on painamassa nappia.

HAMPPARITÄDIT?

Identiteettimme herttaisina kirjastotäteinä asetettiin kyseenalaiseksi, kun lipuntarkastajat olivat toistuvasti kiinnostuneita matkalipuistamme. Viikon aikana osalta joukostamme kysyttiin jopa kolme kertaa voimassa olevaa lippua. Oliko olemuksemme epäilyttävän kirjastotätimäinen? Vaikutimme kenties pummaavilta hamppareilta täydellisissä valesuissaan? Vai olisiko kirjastotätien imago vihdoinkin muuttumassa? Vanhalle imagollemme pinttyneen tunnollisina joukollamme oli tietysti tarvittava matkalippu. Ähäkutti.

VIRIILIT TÄDIT

Kirjastotätien palkat kun tietää, voi olettaa, etteivät alaa opiskelevatkaan asustaneet lähellä keskustaa. Raitiovainu osoittautuikin vuorokauden kaikkina aikoina liikuttaessa tarpeelliseksi kulkuvälineeksi. Toisin kuin Oulussa illalla myöhään (tai aamulla varhain) liikkuvat pääsevät kotiin puolen tunnin välein kulkevilla ratikoilla. Viriilin kirjastotädin unelma.

AMMATTITÄIDON PUUTETTA

Linja-autolla pääsee Prahasta lähinnä pois, jos sitäkään. Laumamme yritti matkata bussilla eri kokoonpanoilla kahtena päivänä. Ensimmäisenä päivänä bussilla päästiinkin jopa puoleen väliin menosuuntaan, mutta ei sen kauemmas. Toisena päivänä emme päässeet edes matkaan. Kenties linja-autolla matkatakseen tarvitsee jotain meille tuntematonta hiljaista tietoa, jonka voi

omaksua vain paikallisten virkailijoiden puheesta? Ymmärryksemme ei ylittänyt kielimuuria. Saatoimme vain todeta, ettei meillä ole vielä ammattitaitoisten kirjastotätien kykyä ajatustenlukuun.

LENTÄVÄ KIRJASTOTÄTI

Kun linja-auto ei näyttänyt kuljettavan meitä perille, jouduimme turvautumaan junaan. Jokaisessa tsekkiläisessä junassa tulisi olla vakiovarusteina korvatulpat ja kypärä. Junien jarrut kaipaavat poikkeuksetta rasvausta. Ei myöskään ole turvallista luottaa siihen, että ulko-ovet pysyvät kiinni koko matkan ajan. Yksi kirjastotädeistämme oli tahtomattaan jäädä junasta kesken matkan ovien revähdettyä auki täydessä vauhdissa.

LATTEA

Junat olivat yllättävän usein aikataulusaan – toisin kuin kirjastotädit. Alati uusista asioista kiinnostuneet kirjastotädit toki hyödynsivät tämän yllättävän ylimääräisen ajan ja jalkautuivat uuteen kaupunkiin. Tädit pääsivätkin nauttimaan aamun ensimmäistä latteaan muun kaupungin vasta herätessä. Enää ei ollut kiire junaan.

Kaisa & Satu

OSTOKSILLA PRAHASSA

Ennen matkalle lähtöä etsin tietoa Prahasta kirjoista ja internetistä. Ostospaikkoja etsiessäni turvauduin lähinnä internetistä löytyviin tietoihin, koska oletin löytäväni sieltä tuoreempaa tietoa ja muiden matkailijoiden kokemuksia ja vinkkejä. Saadakseni ostoskierrokseni mahtumaan muuten niin täyteen matka-aikatauluun, jonkinlainen suunnitelman laatiminen oli tarpeen. Internetistä löysin osoitteesta: *allpraha.com* erilaisiin kategorioihin luokiteltuja listoja Prahasta, sieltä löytyi lista myös ostoskeskuksista jonka tulostin talteen.

Ensimmäisiä havaintoja Prahassa oli, että ruuan ja juomien hinnat olivat halvempia kuin Suomessa, jopa turistialueilla. Ulkona syömisessä ei tarvinnut siis pihtailla, vaan ruokatankkausta pystyi harrastamaan aina kun nälkä yllätti ja sai taas energiaa jatkaa Prahassa seikkailua. Itselläni päivät olivat hyvinkin kiireisiä ja kävely- kilometrejä tuli paljon. Olin päättänyt kiertää kaikki listassani olevat ostoskeskukset ja pyrkiä löytämään paikallisia tuotteita, koska olin jo huomannut, että keskustan olivat vallanneet suurien kansainvälisten kauppaketjujen liikkeet. Aamulla heräsin aikaisin ja metrolla matkustin kohteeseeni. Ensimmäiseksi valitsin Metropole Zilisin ostoskeskuksen, joka oli listani kauimmainen ostoskeskus, ja edullisin minkä tulin myöhemmin huomaamaan. Myös ostoskeskukset Palac Flora ja Andel olivat käymisen arvoisia, erityisesti jälkimmäinen josta löysin edullisen tsekkiläisen tavaratalon

ja tsekkiläisiä tuotteita joita olin tullut etsimäänkin. Itselleni paljastui että Husky merkin tuotteita tehdään Prahassa ja sain ostettua itselleni laadukkaan repun edullisesti (noin 13.50€), urheiluliikkeissä näytti olevan muutenkin edullisia merkkejä myynnissä esim. Alpine , joka näytti olevan halvempi kuin Suomen liikkeissä. Marketeista sai hiusvärejä edullisesti, itse ostin kolme väriä noin kymmenellä eurolla, taisi värejä tulla useammallakin matkakumppanilla kotiin viemiseksi. Ostoskeskuksista voisi yleisesti sanoa että niistä sai turistirihkamaa huomattavasti edullisemmin kuin turistiryysistä , lukuun ottamatta keskustan ostoskeskuksia. Pääasia tässä kiertelyssä oli ehkä kuitenkin, että kaupunkia tuli katseltua vähän laajemmin.

Prahan ostoksista ei voine puhua mainitsematta kristallia, Bohemia kristallia saikin edullisesti ja Prahan astronomisen kellon läheisyydestä löytyi myös kohtuullisen hintainen tehtaamyymä. Karlsteinista jossa myös vierailimme (noin 25km Prahasta), löytyi samanlainen tehtaamyymä. Karlstein kannattaa mainita myös sen takia, että siellä oleva linna on yksinkertaisesti upea ja ehdottomasti käymisen arvoinen kokemus. Toisin kuin matkaoppaat varoittelivat, paikan ravintolat osoittautuivat edullisiksi ja söimme jokainen masumme täyteen hymy huulilla. Voi olla tietysti hyvinkin mahdollista, että hinnat olivat laskeneet elokuussa olleen turistisesongin jälkeen. Kaikkiaan matka oli antoisa ja jalkoihin tulleet rakkulat lukemattomista kävelykilometreistä johtuen eivät

mitenkään iloa ja onnen tunnetta matkasta vähentäneet.

Päivi

Astrologinen kello

SEX MACHINES MUSEUM MELANTICHOVALLA

Lauantaipäivää viettääksemme ilahduttimme itseämme vierailulla paitsi kidutusmuseossa ja skorpioni- ja hämähäkinäyttelyssä, myös käymällä seksivälinemuseossa. Paikan löytäminen ei ollutkaan ihan helppo nakki, sillä vaikka museosta oli kirjoiteltu kotosuomen trendilehtiä myöten, ei missään oltu mainittu paikan katuosoitetta!

Reippaina turisteina tietysti marssimme turisti-infoon paikan sijaintia kysymään (muistimme kyllä missäpäin kaupunkia paikka suunnilleen sijaitsi, olimme nimittäin vahingossa kävelleet sen ohi aiemmin, muttemme hoksanneet tietenkään kirjoittaa osoitetta silloin muistiin). Turisti-infosta asian kysyminen ei suinkaan ollutkaan seärkevin veto, nimittäin siveät tsekkiläiset järkyttyivät silmin nähden kysyessämme moista ja olivat hyvin vakaasti sitä mieltä että Prahassa ei moista museota ole olemassakaan! Ja jos olisikin jotain tuohon viittaavaa, sen täytyisi olla kenties joku kiertävä näyttely tai vastaava. Olimme siis omillamme.

Pienen seikkailun jälkeen jälleen puolivahingossa päädyimme jälleen oikealle kadulle ja pääsimme perille. Seksivälinemuseokin hyväksyi suomalaiset opiskelijakorttimme mukisematta ja saimme alennuksen pääsylipuista. Tämä oli yksi mielenkiintoisia havaintoja reissullamme; jokapaikassa tuntui käyvän kansallinen opiskelijakortti todisteena opiskelijuudesta, kansainvälistä korttia ei kaivattu juuri missään (eikä meistä juuri kenellekään sitä olisi ollutkaan). Maksettuaamme pääsimmekin sitten tutustumaan seksivälineiden ja oheiskulttuurin historiaan aika konkreettisestikin. Paikasta löytyi kaikenlaista vanhoista mustavalkoisista amatööripornovideoista, joita yhdessä huoneessa näytettiin, ensimmäisten patentoitujen rintaliivien kautta mitä erikoisimpiin fetissivälineisiin asti.

Veera ja kaapillinen kumisia miellyttimiä

Mielenkiintoiset olivat esimerkiksi vanhat yöpuvut miehelle ja naiselle, pitkät valkeat kaavut jotka peittivät alleen kaiken, mutta joissa oli edessä reiät jotta pystyttiin harrastamaan lisääntymistä siveästi ihojen silti koskettamatta toisiaan. Kiintoisat olivat myös vanhat prostituoitujen kengät, joiden pohjiin oli kohokuvioitu kirjaimia niin, että kun prostituoitu kulki hiekkateillä jätti hän jälkeensä “mainoksen” jota seuraamalla palveluksia haluava löysi perille oikeaan paikkaan. Yleisilmeeltään paikka oli kuitenkin nimenomaan kertova ja historiallisen katsauksen antava, ei mikään perverssien setien tai tätien luola.

Virpi

Satumaan veljekset

Keväällä lukiessani aamukahvin ääressä tuttuun tapaan puolinukuksissa paikallista sanomalehteä, tunkeutui tajuntaani herättävä ilmoitus. Oulun Kaupunginteatteri oli päättänyt haukata evakkoaikansa kunniaksi pelottavan suuren palan. Teatterin ohjelmistoon tulisi dramatisointi monien, myös allekirjoittaneen lempitarinoista. Kyse on tietysti lasten- ja nuorten teatteripäivillä ensiesityksessä olleesta iki-ihanasta Veljeni Leijonamiestä. Päätin siltä istumalta että tämän esityksen haluan nähdä.

Yllättävää ei liene että moni muukin ihminen, niin lapsi kuin aikuinen, oli päättänyt samoin kuin minä ja kevään esityksiin ei ollut toivoakaan päästä. Syksyn tullen sain kuitenkin haalittua itselleni lipun erään perjantai-illan näytökseen ja astelin kohti esityspaikkana toimivaa NuKua suurin ja pelonsekaisin odotuksin. Mieleen tulvahteli yksityiskohtia tarinasta ja epäluuloni kasvoivat. Halusinko todella romuttaa oman mielikuvitukseni luomat Leijonamielen veljekset tai Katlan, tuon pahan lohikäärmeen?

Aina kun jokin itseä liikuttanut tarina tehdään tavalla tai toisella kuviksi, visualisoidaan näkyväksi muuallekin kuin omaan mielikuvitukseen, herää pelko omien kokemusten ja näkemysten pilaamisesta.

Paikan päällä lavastus oli niukka, mutta hatunnoston saavat lavastajat

ehdottomasti kekseliäisyydestä. Pienin keinoin luotiin kulissit niinkin mahtavalle mielikuvitustarinalle kuin Veljeni Leijonamieli on. Ensiminuuteista lähtien tempauduin mukaan Korpun ja Joonatanin elämään ja seikkailuihin Nangijalassa. Päähenkilöiden näyttelijät olivat juuri kuin olin Korpun ja Joonatanin kuvitellutkin olevan, eivätkä muutkaan hahmot epäonnistuneet suorituksissaan. Tengil oli todella paha valtiias ja hänen alamaisensa ilkeitä ja hieman tyhmiä.

Väliajalla kuuntelin ympärillä parveilevien lasten ja heidän vanhempiansa keskusteluja. Ymmärsin että isona osaa unohtaa epäolennaiset ja turhan pikkutarkkuuden, jotka voisivat tuhria teatterielämystä. Ei minua haitannut ollenkaan vaikka havaitsinkin että miekat olivat muovisia, kun taas erästä pikkupoikaa se kyllä tuntui kovasti häiritsevän. Pikkutyttöä vaivasi kun kirjekyyhkyt eivät lentäneetkään oikeasti vaan käyttivät vajeria apunaan. Ilahduttavinta oli kuitenkin nähdä että vanhemmat vievät lapsia teatteriin näinkin sankoin joukoin. Itse muistan aina miten hohdokkaalta minusta tuntui päästä pikkutyttönä katsomaan Prinsessa Ruususta teatteriin.

Veljeni Leijonamieli on kertomus rohkeudesta, ystävydestä ja inhimillisyydestä. Oulun Kaupunginteatteri ei kadottanut näistä piirteistä mitään ja sen vuoksi ainakin minä itkin ja nauroin esitystä katsoessani aidosti. Tuntuu hyvältä joskus heittäytyä tarinan vietäväksi. Aplodeista ei meinannut tulla loppua ollenkaan, kun loppu vihdoinkin oli hyvin

ja kaikki hyvin. Takanani istunut poika
 kertoi äidilleen olleensa hirvittävän
 peloissaan useassa kohdassa ja oli täysin
 vakuuttunut että näytelmä kesti paljon
 pidempään kuin kirja oli kestänyt.
 Hymähdin pojan äidin kanssa samaan

aikaan; ei nyt sentään.

Kävellessäni kotiin illan hämärtyessä
 päätin taas uskaltaa, sillä tahdonhan olla
 Ihminen enkä pelkkä rikkahippunen.

Virpi

Kutsu kahdelle
 Juhla- tai tumma puku

Tervetuloa juhlistamaan

**Oulun yliopiston informaatiotutkimuksen laitoksen
 ja opiskelijoiden killan Index ry:n 15-vuotisjuhlia
 22.11.2003 klo 18.00 alkaen ravintola Hilikkuun.**

Pyydämme Teitä ilmoittautumaan

**7.11.2003 mennessä sähköpostitse tai puhelimitse
 sekä maksamalla illalliskortin à 35€**

Index ry:n tilille 800016-2024987.

**Merkittävä tilisiirtoon oma ja seuralaisenne nimi
 sekä edustamanne yhteisö.**

Mahdolliset erityisruokavaliot

voitte myös ilmoittaa tässä yhteydessä

Ilmoittautuminen ja tiedustelut:

index.hallitus@oulu.fi tai 050-3487779

Oulun yliopiston informaatiotutkimuksen laitos ja
 opiskelijoiden kilta Index ry.

Laitoksen strategiapalaveri Hailuodossa 25 - 26.8.2003

Laitoksen henkilökunta ja kolme opiskelijaedustajaa (Kaisa, Seija ja minä), on kahden suunnittelu- ja kehittämispalveluiden vetäjän kanssa pohtinut laitoksen tulevaisuutta ja strategioita kokouksissa jo keväältä 2003 asti.

Viimeisin palaveri olikin kahden päivän reissu Hailuotoon. Lähtö oli jo seitsemältä maanantaiaamuna. Kuljimme kahdella yliopiston minibussilla lossille joka vei meidät pienelle merimatkalle ja Hailuodon saaren rantaan. Majoituspaikkanamme oli Perämeren tutkimusaseman kanssa samassa rakennuksessa sijaitseva luotsiasema. Samaan aikaan siellä oli myös Norssin leirikoululaisia, joiden läsnäolon huomasi parhaiten yhteisten ruokailujen aikana.

Maanantaina aloitimme siis jo aamusta strategioitten luomisen, vetäjät olivat tehneet melko tiukan aikataulun jota tauottivat ainoastaan ruokailut. Heidän käsityksensä etenemistahdista olivat olleet muutenkin yltiöpositiivisia, koska saimme loppujen lopuksi käytyä vain ensimmäisen päivän kohdat läpi noiden kahden päivän aikana. Paljon puhetta riitti ja monien eriävien mielipiteitten muuntaminen yhteiseksi toimintasuunnitelmaksi ei käynyt helposti, varsinkin toiminta-ajatuksen lopullisen sanamuodon päättäminen tuotti ongelmia. Laitoksen tutkimuksellisia ja opetuksellisia

tavoitteita mietittiin ja yritettiin määrittää visiota vuodelle 2010.

Tiistaina lähdimme kolmen aikaan iltapäivästä takasin Oulua kohti, silloin oli jo sovittu seuraavien tapaamisten ajankohdat. Strategioitten tekeminen ei ole siis vielä ohi.

Hailuodossa oli hyvät puitteet pitää palaveria, maisemat olivat kauniita ja suuret tuulimyllyt tuntuivat sopivan ympäristöön. Ei koko aika mennytkään sisällä istumiseen, kävimme kävelyillä rannan pitkospuilla ja luontopoluilla sekä saunomassa, jotkut urheat jopa uimassa meressä.

Marita

Kuvassa vasemmalta: Toinen vetäjä Mailis Aaltonen, Raimo Niemelä, Terttu Kortelainen, Vesa Suominen, Marita Aro, Juha Lilja, Kaisa Tolonen, Kai Öörni, Jani Sassali, Maija-Leena Huotari ja vetäjä nro2 Martti Hyry. Kuvan otti Heidi Minkkinen.

Saule Gudauskaite – a Lithuanian painter with a sensible plan

We met in the usually busy but now quite silent Humus-café, where I seem to take all of my interviewees. The quietness was due to the late hour of the meeting, it was late afternoon. I recognized her by the red trousers. So, we sat down comfortably and started talking. And that lasted for a while, she is good company. She has been here only for two months (arrived at 1.9.) so she's still learning about Finns and their culture, but still she has a lot to say to my questions.

WHY FINLAND?

She explains to me how she has visited South-Europe and liked it much but didn't want to stay for studying there. The people spoke mostly their own language and the culture was dissimilar enough to make her feel a bit like an outsider. She tells me that she could choose between Sweden and its neighbour. But Saule had already visited Sweden and besides she wanted to go north and the Swedish exchange town

was pretty near to Copenhagen: that meant too south. So she came to Oulu. – I like being here, so I have extended my stay to the end of January.

Saule says to me that her culture is so similar to what we have here that it isn't difficult to live here. Sometimes the people get awfully quiet and lots of times she likes it, but if it gets too much she can always go and talk to the other exchange students. Usually everybody is very helpful and most importantly they talk English. Most of the time. Although she has one not so cheerful experience. The Kuvarundi-event notified in its posters that everyone is welcome and even though the writing in the poster was also in English all the talk went on in Finnish. Of course Saule and her friends didn't understand much. She feels somewhat disappointed because she was really enthusiastic to meet Finnish photographers, to get their views of the hobby, since she is interested in it herself.

– I was up all night. It took that long to get the pictures taken. I remember that before it was no problem to party all night long, but now I got so tired. I'm getting old! She laughs and shakes her head. – When I finally got to bed I slept all Sunday, Saule grins.

LITHUANIAN SCHOOLS

She starts with a surprise. – Actually, she says casually, I studied painting. You know, brushes and canvases and such. I can honestly admit that I'm confused. How did she end up an exchange student at the Information Studies Department?

Well, to begin with, she obviously likes art. They have a different system with education in Lithuania. First one has to carry out a Bachelor degree, which takes four years and then one must take the Master degree, which takes two years. I suppose it's kind of like our kandidaatti and maisteri degrees. So she decided to apply to the Vilnius Academy of Arts, which teaches Fine Arts (painting, sculpture, graphic) and Applied Arts (design, architecture, textile), for her Bachelor degree. But the school was a popular one and of high repute. So she didn't really believe that she could pass the entrance examinations. But she did! The teaching was half theoretical and half of the studies dealt with the practise. The theoretical part was strong enough that for example, the student had so much philosophy in their curriculum that they could have taken the Master degree on philosophy based on their art studies!

After the Bachelor, she had to think seriously about her future and so she

decided that she needs a "real" profession. Art simply doesn't give you a secure job. So she still applied for the Master degree in the Academy, and this time she wasn't so sure if she would get in since it was even trickier to pass the exam to the Master than to the Bachelor. And so at the same time she tried to get to the Vilnius University to study International Communication. She had already made up her mind that she would like to go to the university, so she kept her fingers crossed. And the result was that *both* of the schools announced that she was accepted as a student. She went to the university. – I like painting a lot. But I know it wouldn't provide me with the money I need for living.

Anyway I hope that some day when I can afford it, I could buy a studio and paint there, just as a hobby if nothing else.

The timetables in Lithuanian schools are stricter than ours and Saule says that pretty much all of the Master students work because about half of them have to pay the tuition, which is not cheap. They work all day and at the evenings they go to school to study for their degree. And even when working the budget is tight for almost all of the salary goes straight to the university. So here she feels relaxed. – I'm not working, she smiles, it feels very liberating. If one wants to study extra credits it costs more money and so does the retaking of an exam, so you better pass them at the first time!

LITHUANIA

She likes the capital Vilnius, it's a hectic place with lots of activities. The old

town section is protected by UNESCO. Lithuania has a bundle of old churches, for those who are interested in architecture. Saule also views the sea as beautiful and interesting. There are 3,4 million people living in Lithuania and it's a relatively small country.

Lithuanian is a really old language and maybe the only one in the world that not only separates the men and the women by surname endings but also tells which women are married and which are not. Lithuania is joining EU next year and Saule believes, that it's a good thing. She wishes that it could perhaps help the country to improve it's economical situation. Maybe the tuitions wouldn't be so big in the coming years and students wouldn't have to work. Like Finland Lithuania is going through urbanization, the people are fleeing from the countryside to the cities. The people eat potatoes regularly, which evoke some warm feelings in me. I fancy the potato, one of the most important parts on Finnish cooking. A traditional food in Lithuania is cepelinas. These are potatoes filled with meat.

CHRISTMAS

Saule has already visited Rovaniemi, to be more precise she has talked to Santa. Exchange students went to see The Man by buss trip organized by ESN. And Saule has real glad memories about it. – Me and another girl almost missed Santa, we were so keen to see Santas village. But luckily one of the others told us that the buss will leave soon and showed where we should go if we want to meet Him. And it was kind of funny

to go through the letters from Lithuanian children who had been writing to Santa. Just when we were the first snowfall started. We made snowballs and had a little battle, she recalls and laughs again. I envy her for there isn't still a decent snow-coat in the ground in Oulu.

She intends to spend her Christmas here, since she is here only for five months, and it would be a hassle to visit home and come back in such a short time. She has Finnish godparents in Muhos, the family has already invited Saule to spend Christmas with them. – Go for it, I say, it has to be a nice experience. – They have so many children already. I don't understand why they are willing to take another one to look out for! She smiles, but adds: – It would be a great opportunity to get to know a real Finnish family and the way they spent Christmas holidays.

Oh, and by the way, because her name Saule (which in Lithuanian means the sun) resembles the Finnish name Sauli she lives now, by mistake, with a boy 😊

Eve

Saules 23th birthday in Yliopistokatu 16

Kalevan vierailu

26.09.2003

Index ry järjesti informaatiotutkimuksen opiskelijoille tutustumiskäynnin Kalevaan. Aamulla Kalevan etuovella olikin ilmaantunut 11 innokasta indexläistä valmiina toimintaan. Ensin Maire Karjalainen kertoi yleisesti Kalevan historiasta ja nykyisestä toiminnasta minkä jälkeen Informaatikko Jaana Tervaharju valisti meitä informaatikoiden tehtävistä lehden toimituksessa ja kierrätti meitä katsomassa vanhaa arkistoa ja painotalon puoltakin. Toimitilat olivat avarat ja toimivan näköiset. Viihtyisyyttä lisäsi runsas taidekokoelma seinillä. Yhdestä huoneesta löytyi myös vanhoja painokoneita, joiden mekaniikkaa kummastelimme.

Lehti on perustettu vuonna 1899. Alunperin Kaleva oli poliittisesti sitoutunut puolueen alainen lehti. 50-luvulla puolue kuitenkin lakkautettiin ja lehti jatkoi ilmestymistään sitoutumattomana julkaisuna.

Kaleva otti käyttöön ensimmäisenä sanomalehtenä Suomessa tietotekniikan vuonna 1978. Koko euroopassa Kaleva oli kolmas sanomatalo ATK-varusteilla.

Kaleva on Pohjoissuomen suurin setsemänä päivänä viikossa ilmestyvä lehti. Koko suomen laajuudessaakin se on 4. suurin. Vain Helsingin sanomat, Aamulehti ja Turun sanomat ylittävät levikiltään Kalevan. Kalevaa tilataan 82 566 talouteen kokomaassa. Yli puolet

lehdistä jää Ouluun ja sen lähialueille. Lehdet jakaa Kalevan sisaryhtiö Oulun jakelutoimisto oy.

Oulussa toimii sekä sanomalehti että kirjapaino samoissa tiloissa. Kirjapainossa painetaan mm. kortteja, esitteitä, julisteita, yritysten vuosikertomuksia ja joitakin aikakauslehtiä kuten Iltasanomia ja Foorumia. Myös Jerry Cotton –lehden uusinta painoksia otetaan tällä hetkellä Kalevan painossa. Kalevalla on toimipisteitä myös Ivalossa, Kuusamossa, Rovaniemellä, Vaalassa, Raahessa, Ylivieskassa, Kajaanissa ja Helsingissä.

Työt kalevassa alkavat kello 9.00 aamupalaverilla jossa jaetaan kaikille listat päivän aikana laadittavista seuraavan päivän lehteen tulevista uutisista. Töitä tehdään kahdessa vuorossa. Toimittajien osuus päättyy illalla 23.00 aikaan. Sen jälkeen alkaa sivun taitto eli uutisten ja mainosten asettelu sivuille ja jako eri osastoihin aiheen mukaan kuten urheilu, ulkomaan uutiset, kotimaa. Taiton jälkeen sivu tulostetaan ja siitä valmistetaan levyt. Lehden paino tehdään neliväri painatuksena eli sivusta tehdään neljä erillaista levyä joissa on jokaisessa vain yhdellä värillä tulevat painokohdat. Sivuuun painetaan siis periaatteessa neljä päällekkäistä kerrosta, joista muodostuvat värit ja teksti. Valmiit lehdet niputetaan ja kuljetetaan jakelupaikkoihin noin klo 24.00. Jakelupisteet toimittavat ne ennen 6:ta aamulla lukijalle.

Kaleva toimittaa myös nettiversiota lehdestä nimeltään Kaleva.plus. Nettilehti on vielä täysin maksuttomasti käytössä, mutta tulevaisuudessa sivut tulevat olemaan maksulliset. Sieltä löytyy osa päivän artikkeleista ja paljon oheistoimintaa, joita paperimuotoisessa lehdessä ei voida pitää. Kalevan kanssa yhteistyötä tekee myös 4:n televisio kanava. Joka päivä Kalevan toimittajien tekemä uutisointi tulee ulos nelosen uutisissa.

Mainoksiin viikkolehtien sivuilla kyllästyneille tiedoksi, että 53,30% eli n. 22,9milj. euroa lehden tuloista tulee mainoksista. Tilaukset kattavat 34,40% eli n. 14,8milj. euroa koko lehden kustannuksista. Tilaustoiminnan kautta saaduilla varoilla lehteen saadaan hankittua ainoastaan paperi, jolle se painetaan. Eli jos lukijat haluaisivat täysin mainoksettoman lehden sen hinta tulisi nousemaan huomasti.

Koko Kalevan lehden toimituksessa on töissä n. 100 ihmistä päivittäin. Heistä 3 henkilöä työskentelee tietopalveluksikössä. Työ keskittyy arkistointiin, mutta toimenkuvaan kuuluu myös lukijoiden tiedonhakuun liittyvät kysymykset sekä Kalevan omien kuvaajien ja toimittajien ottamien ja laatimien kuvien ja artikkeleiden myymistä muille lehdille uudelleen

julkaistaviksi, sekä muuten materiaalista kiinnostuneille lukijoille.

Toimituksen arkisto jakautuu kahteen arkistoon. Vanhaan yhä paperimuodossa toimivaan arkistoon ja uuteen ATK-pohjaiseen arkistoon. Vanhasta arkistosta löytyy valokuvia ja lehtileikkeitä 60-luvulta lähtien, joita lähinnä museot ja historiikin kirjoittajat tiedustelevat erillisiin näyttelyihin ja julkaisuihin. Manuaalisessa muodossa säilytetään toimituksessa myös vuoden ajalta ilmestyneet Kalevat ja Helsingin Sanomat. Osa arkistosta on mikrofilmeinä.

Arkistointi ohjelmana Kalevassa on käytetty vuodesta 2002 lähtien Doris nimistä arkistointiohjelmaa. Se on melko yleinen suurissa painotaloissa. Arkistoon luetteloidaan lehdistä artikkelit ja aiheesta otetut kuvat – nekin joita ei ole välttämättä käytetty jutun yhteydessä. Arkisto sisältää tällä hetkellä n. 130 000 kuvaa. Mainoksia, nimilistoja tai tarkkoja urheilutuloksia ja nettisivujen ja TV:n liikkuvaa kuvamateriaalia ei arkistoida. Kalevassa on käytössä tiedonlähteenä, oman arkiston lisäksi, myös STT:n ja Helsingin Sanomien tietokantoja.

Vierailusta jäi kaiken kaikkiaan positiivinen kuva koko lehdestä ja sen työntekijöistä.

Mari & Sini

On jännittävää miten hymy

voikaan sekoittaa

Huomata kompastuvansa periaatteisiin

Kuinka ihastuttava maailma

tarjoaa yllätyksiä kaamokseen

Piristeitä

nimeltä Ystävät

Nopeatempoisia sarjakuvia

niitä kolmen ruudun kertomuksia

ratkaisu aina huomisen palstoilla

vaikka halusin vain

yhden täysipitkän.

Romantiikkaa elämänmittaisena.

Itkussa on tulevaisuuden taimi

Kaiken surun keskellä

Jyvänen paremmasta huomisesta.

Kun nukahtaa kyyneliin,

Herää sateenkaaren väreihin.